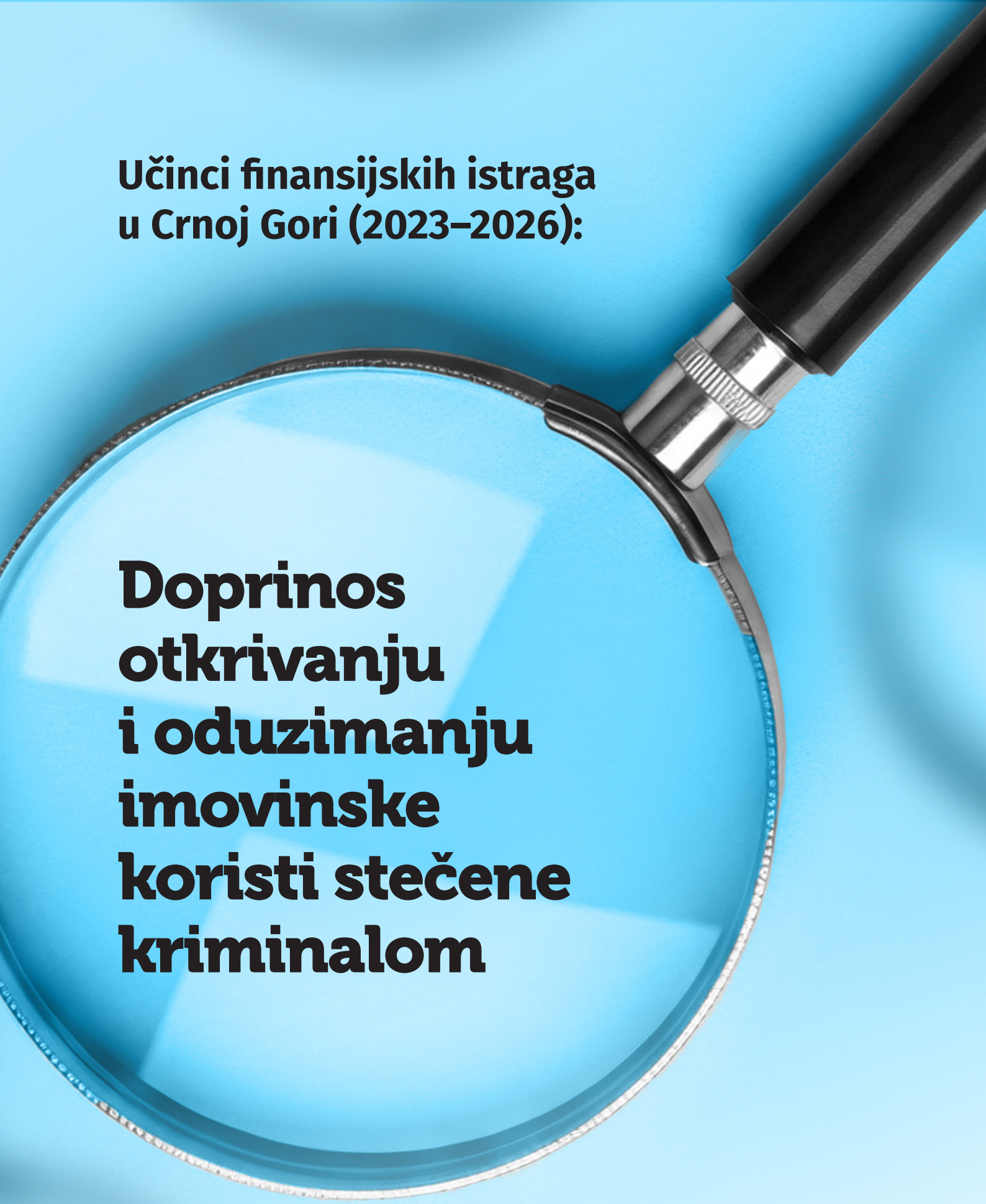
Učinci finansijskih istraga u Crnoj Gori (2023–2026):

Doprinos otkrivanju i oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalom

CeMI
CENTAR ZA MONITORING I ISTRAŽIVANJE

Učinci finansijskih istraga u Crnoj Gori (2023–2026):

doprinos otkrivanju i oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalom

Centar za monitoring i istraživanje CeMI
Bul. Josipa Broza Tita 23a
E-mail: info@cemi.org.me
www.cemi.org.me

Urednik:
Zlatko Vujović

Autori:
Zlatko Vujović
Gordana Mitrović

Godina izdanja:
2026

Kingdom of the Netherlands

Napomena: Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost CeMI-ja i ni na koji način ne može biti interpretiran kao zvanični stav Ambasade Kraljevine Holandije.

Sadržaj

Uvod **4**

1. Međunarodni standardi sprovođenja finansijskih istraga **5**
1.1 Konvencije Ujedinjenih nacija 5
1.2 Konvencije Savjeta Evrope 5
1.3 Pravna tekovina Evropske unije u oblasti finansijskih istraga i oduzimanja imovine 6
1.3.1 Okvirna odluka 2005/212/JHA o oduzimanju imovinske koristi 6
1.3.2 Direktiva 2014/42/EU o zamrzavanju i oduzimanju imovine 7
1.3.3 Direktiva (EU) 2019/1153 o pristupu finansijskim informacijama 7
1.3.4 Uredba (EU) 2018/1805 o uzajamnom priznavanju naloga za zamrzavanje i oduzimanje 7
1.4 Preporuke Radne grupe za finansijsku akciju (FATF) 7

2. Finansijske istrage u Crnoj Gori – normativni okvir **9**

3. Finansijske istrage u Crnoj Gori – institucionalni učinci **13**
3.1 Finansijske istrage pred Specijalnim državnim tužilaštvom 13
3.2 Finansijske istrage pred višim državnim tužilaštvima u Podgorici i Bijelom Polju 13
3.3 Finansijske istrage pred osnovnim državnim tužilaštvima 14
3.4 Uputstvo za postupanje državnih tužilaca za sprovođenje finansijskog izviđaja, odnosno finansijske istrage 15

4. Privremeno i trajno oduzimanje imovine – efekti sprovođenja finansijskih istraga u Crnoj Gori **17**
4.1 Privremeno oduzimanje imovine 17
4.1.1 Privremena mjera obezbjeđenja – zabrana korišćenja ili raspolaganja nepokretnosti 18
4.1.2 Privremena mjera obezbjeđenja – zapljena novčanih sredstava i privremena obustava isplate 19
4.1.3 Privremene mjere obezbjeđenja pokretne imovine 19
4.1.4 Ostale mjere 20
4.2 Zahtjevi za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću 21
4.3 Trajno oduzimanje imovine 24

Zaključna razmatranja **25**

Preporuke za unaprjeđenje sistema finansijskih istraga i oduzimanja imovine u Crnoj Gori **26**

Uvod

Finansijske istrage i oduzimanje imovine stečene kriminalnom aktivnošću predstavljaju jedan od ključnih instrumenata savremene borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Za razliku od tradicionalnog pristupa koji se primarno oslanja na procesuiranje, krivično gonjenje i izricanje zatvorskih kazni, ovaj model polazi od principa da kriminal treba učiniti neisplativim. Oduzimanjem nezakonito stečene imovine ne samo da se direktno pogađa ekonomska osnova kriminalnih aktivnosti, već se istovremeno i šalje snažna odvraćujuća poruka, čime se doprinosi dugoročnoj prevenciji kriminala.

Finansijske istrage omogućavaju identifikaciju, praćenje i dokumentovanje tokova novca i imovine povezane sa izvršenjem konkretnih krivičnih djela. Efikasnost finansijskih istraga zavisi od pravovremenog pokretanja, kvaliteta analitičkog rada i ekspertize kojom raspolažu organi za sprovođenje zakona, kao i od institucionalne koordinacije između tužilaštva, sudstva, policije i drugih nadležnih državnih organa. Međutim, međunarodna iskustva pokazuju da, uprkos postojanju relativno razvijenih normativnih okvira, stvarni učinci u ovoj oblasti često zaostaju za očekivanjima javnosti, posebno kada je riječ o trajnom oduzimanju imovine stečene kriminalom.

Crna Gora je u protekloj deceniji uspostavila zakonodavni i institucionalni okvir za sprovođenje finansijskih istraga i oduzimanje imovine stečene kriminalom. Kroz proces pristupnih pregovora između Crne Gore i EU za Poglavlje 24, ukupan kapacitet nadležnih organa da sprovode finansijske istrage je unaprijeđen. Čini se da je jedan od najznačajnijih efekata reformi koje su sprovedene u ovoj oblasti upravo to što su u prethodnih deset godina, svijest i institucionalni pristup prema sprovođenju finansijskih istraga tužilaca, sudija, policijskih službenika i eksperata koji rade u institucijama promijenjeni. Od inicijalne rezervisanosti prema "ulasku u nepoznato" došlo se do toga da svi akteri u krivičnom lancu ulaze bez oklijevanja u finansijsko istraživanje kriminala i oduzimanje imovine stečene kriminalom. Ipak, ključno pitanje ostaje u kojoj mjeri ovaj sistem proizvodi konkretne i mjerljive rezultate.

Ova studija se zasniva na kombinovanom metodološkom pristupu koji objedinjuje kvantitativnu analizu dostupnih institucionalnih podataka i kvalitativnu procjenu ključnih aspekata funkcionisanja sistema finansijskih istraga i oduzimanja imovine u Crnoj Gori. Analiza obuhvata period 2023–2026. godine, čime se omogućava praćenje trendova u kontinuitetu i procjena rezultata u okviru aktuelnog ciklusa rada Specijalnog državnog tužilaštva, pod rukovodstvom novog Glavnog specijalnog tužioca. Podaci korišćeni u studiji prikupljeni su iz više relevantnih izvora, uključujući godišnje izvještaje o radu Specijalnog državnog tužilaštva, dostupnu statistiku o radu državnih tužilaštava i sudova, kao i izvještaje međunarodnih organizacija i institucija koje prate stanje u oblasti vladavine prava (EU, Savjet Evrope, OEBS itd).

U tom kontekstu, analiza je strukturirana kroz nekoliko dimenzija od kojih su ključne dinamika i obim sprovedenih finansijskih istraga od strane Specijalnog državnog tužilaštva i ostalih tužilaštava po godinama i učinci u primjeni mjera privremenog i trajnog oduzimanja imovine. Imajući u vidu da je Vrhovni državni tužilac tokom 2025. godine donio obavezujuće uputstvo o finansijskim istragama koje se odnosi na sva tužilaštva u Crnoj Gori, poseban segment studije predstavlja upoznavanje sa trendovima rezultata u ovoj oblasti prije i nakon objave ovog obavezujućeg Uputstva.

Studija je nastala u okviru projekta „Projekat otvorenih suđenja: Praćenje suđenja za organizovani kriminal i korupciju na visokom nivou u Crnoj Gori", koji je podržan od strane Ambasade Kraljevine Holandije.

1. Međunarodni standardi sprovođenja finansijskih istraga

Savremeni istražni pristupi u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije u velikoj mjeri zasnivaju se na principu oduzimanja nezakonito stečene imovine kao ključnog instrumenta za suzbijanje kriminalnih aktivnosti. Međunarodni standardi u ovoj oblasti razvijeni su kroz praksu i preporuke relevantnih organizacija, prije svega Ujedinjenih nacija, Savjeta Evrope, Evropske unije kao i Radne grupe za finansijsku akciju (Financial Action Task Force - FATF). Standardi koje su uspostavile ove organizacije predstavljaju okvir za efikasno sprovođenje finansijskih istraga i oduzimanje imovine. Ovi standardi se ne fokusiraju isključivo na formalno postojanje pravnih mehanizama, već prvenstveno na njihovu praktičnu primjenu i mjerljive rezultate u sprovođenju finansijskih istraga. U tom smislu, naglasak je stavljen na sposobnost krivično-pravnog sistema da identifikuje, obezbijedi i trajno oduzme imovinu koja potiče iz kriminalnih aktivnosti, kao i da spriječi njeno dalje korišćenje.

1.1 Konvencije Ujedinjenih nacija

U oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, ključnu ulogu imaju dvije međunarodne konvencije koje su usvojile Ujedinjene nacije: Konvencija UN-a protiv korupcije (UNCAC) i Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (UNTOC). **Konvencija UN-a protiv korupcije (UNCAC)**, koja je stupila na snagu 2005. godine, predstavlja osnovni globalni instrument za sprječavanje i suzbijanje korupcije u javnom i privatnom sektoru. Njome se uređuju mjere prevencije, krivičnog gonjenja i međunarodne saradnje. Poseban značaj za sprovođenje finansijskih istraga i oduzimanje imovine ima član 31, kojim se od država zahtijeva uvođenje mjera za oduzimanje i zamrzavanje imovine stečene krivičnim djelima, kao i imovine korišćene za njihovo izvršenje. Pored toga, Konvencija uređuje uzajamno priznavanje i izvršenje odluka o oduzimanju imovine između država, kao i povrat oduzete imovine i način raspolaganja istom.[1] **Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (UNTOC),** stupila je na snagu 2003. godine. Ista predstavlja temeljni instrument UN u borbi protiv organizovanog kriminala na međunarodnom nivou. Ovom konvencijom obuhvaćena su krivična djela kao što su učešće u organizovanim kriminalnim grupama, pranje novca, korupcija i ometanje pravde. Konvencija obavezuje države potpisnice da uspostave mjere za oduzimanje imovine proistekle vršenjem krivičnih djela. Pored toga, Konvencijom su uređeni postupci međunarodne pravosudne saradnje u postupcima oduzimanja imovine kao i postupci raspolaganja oduzetom imovinom.[2]

1.2 Konvencije Savjeta Evrope

U okviru borbe protiv korupcije i finansijskog kriminala, značajnu ulogu imaju konvencije koje je usvojio Savjet Evrope. **Konvencija o pranju, traganju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom** (1990), ili Strazburška konvencija, predstavlja jedan od prvih među-

1 Vidjeti više: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf

2 Vidjeti više: https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html

narodnih instrumenata koji sistematski uređuje borbu protiv finansijskog kriminala. Ovom Konvencijom države potpisnice se obavezuju da uspostave pravne mehanizme za identifikaciju, praćenje, zamrzavanje i oduzimanje imovine proistekle iz vršenja krivičnih djela. Konvencija takođe naglašava važnost međunarodne saradnje, posebno u pogledu uzajamne pravne pomoći i izvršenja stranih odluka o konfiskaciji imovine. Time se omogućava efikasnije suzbijanje pranja novca i oduzimanje nezakonito stečene imovine na međunarodnom nivou.[3] **Krivičnopravna konvencija o korupciji** (1999) uspostavlja standarde za kriminalizaciju različitih oblika korupcije, uključujući aktivno i pasivno podmićivanje, kao i odgovornost pravnih lica.[4] **Konvencija o pranju, traganju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma** (2005), ili Varšavska konvencija, detaljnije u odnosu na Strazburšku konvenciju uspostavlja standarde u borbi protiv pranja novca, uz posebno uključivanje mjera za sprječavanje i suzbijanje finansiranja terorizma. Konvencija obavezuje države da uspostave efikasne mehanizme za identifikaciju, praćenje, zamrzavanje i oduzimanje imovine, kao i da ojačaju međunarodnu saradnju i razmjenu informacija između nadležnih organa. Time se dodatno unaprjeđuje efikasnost finansijskih istraga na evropskom i međunarodnom nivou.[5]

1.3 Pravna tekovina Evropske unije u oblasti finansijskih istraga i oduzimanja imovine

Razvoj sistema finansijskih istraga i oduzimanja imovine u državama kandidatima za članstvo u Evropskoj uniji, poput Crne Gore, u velikoj mjeri je uslovljen usklađivanjem sa pravnom tekovinom EU (acquis communautaire) u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, korupcije i pranja novca. Evropska unija je tokom posljednje decenije razvila sveobuhvatan normativni okvir koji ima za cilj da osigura efikasno oduzimanje nezakonito stečene imovine, unaprijedi finansijske istrage i ojača prekograničnu saradnju među državama članicama. Za razliku od ranijih pristupa koji su primarno bili fokusirani na krivično gonjenje počinilaca, pravni okvir EU naglašava potrebu za sistemskim oduzimanjem imovinske koristi kao ključnim elementom borbe protiv visoke korupcije i organizovanog kriminala. Ovaj pristup zasniva se na pretpostavci da su finansijski motivi osnovni pokretač većine oblika ozbiljnog i organizovanog kriminala, te da oduzimanje imovine ima snažan odvraćajući efekat. U nastavku su predstavljeni neki od najznačajnijih instrumenata koji definišu standarde u ovoj oblasti.

1.3.1 Okvirna odluka 2005/212/JHA o oduzimanju imovinske koristi

Okvirna odluka 2005/212/JHA predstavlja jedan od prvih usvojenih izvora pravne tekovine EU u oblasti oduzimanja imovine. Ovaj akt je postavio osnovne standarde za oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelima i predstavljao je važan korak ka harmonizaciji zakonodavstva država članica EU u ovoj oblasti. Okvirna odluka je uvela obavezu država članica da omoguće oduzimanje prihoda od kriminala, uključujući imovinu koja je direktno ili indi-

3 Vidjeti više: https://rm.coe.int/168007bd23

4 Vidjeti više: https://www.coe.int/en/web/conventions/-/council-of-europe-criminal-law-convention-on-corruption-ets-no-173-translations

5 Vidjeti više: https://www.coe.int/en/web/conventions/-/council-of-europe-council-of-europe-convention-on-laundering-search-seizure-and-confiscation-of-the-proceeds-from-crime-and-on-the-financing-of-terror

rektno povezana sa krivičnim djelima. Poseban značaj ovog instrumenta ogleda se u promovisanju koncepta proširenog oduzimanja, koji omogućava oduzimanje imovine za koju sud utvrdi da je vjerovatno stečena kriminalnom aktivnošću, čak i ako ne postoji direktna veza sa konkretnim krivičnim djelom.Ova Okvirna odluka postavila je temelje za kasniji razvoj naprednijih pravnih instrumenata, uključujući Direktivu 2014/42/EU, koja je dodatno razradila i unaprijedila ove mehanizme.[6]

1.3.2 Direktiva 2014/42/EU o zamrzavanju i oduzimanju imovine

Jedan od ključnih instrumenata u ovoj oblasti je Direktiva 2014/42/EU, koja predstavlja temeljni pravni okvir EU za oduzimanje imovine stečene kriminalnom aktivnošću. Ova direktiva uvodi minimalne standarde za zamrzavanje imovine u fazi istrage, trajno oduzimanje imovinske koristi, prošireno oduzimanje (extended confiscation) kao i oduzimanje imovine prenesene na treća lica. Direktiva podstiče države članice da uspostave efikasne mehanizme za upravljanje oduzetom imovinom, prepoznajući da je očuvanje njene vrijednosti ključno za ukupni efekat mjera oduzimanja.[7]

1.3.3 Direktiva (EU) 2019/1153 o pristupu finansijskim informacijama

Direktiva (EU) 2019/1153 omogućava brži i efikasniji pristup informacijama o bankovnim računima i finansijskim podacima od strane nadležnih organa. Ovaj izvor prava EU ima za cilj jačanje saradnje između organa za sprovođenje zakona i finansijsko-obavještajnih jedinica (FIU), omogućava brzu razmjenu podataka i olakšava identifikaciju imovine. Ovaj instrument direktno doprinosi efikasnosti finansijskih istraga koje se sprovode na nivou zemalja članica EU.[8]

1.3.4 Uredba (EU) 2018/1805 o uzajamnom priznavanju naloga za zamrzavanje i oduzimanje

Uredba (EU) 2018/1805 uspostavlja pravni okvir za efikasno prekogranično sprovođenje naloga za zamrzavanje i oduzimanje imovine unutar EU. Ova Uredba obezbjeđuje direktno priznavanje sudskih odluka između država, kao i situacije u kojima države članice mogu da odbiju priznanje i izvršenje rješenja o oduzimanju imovine koje su izdale druge zemlje članice. Ovom uredbom se detaljnije uređuje upravljanje i raspolaganje zamrznutom i oduzetom imovinom, kao i obaveze država članica prema licima pogođenim ovim mjerama.[9]

1.4 Preporuke Radne grupe za finansijsku akciju (FATF)

Radna grupa za finansijsku akciju (FATF) je međuvladino tijelo osnovano 1989. godine od strane ministara njenih država članica. Mandat FATF je definisanje standarda i promocija učinkovitog sprovođenja zakonskih, regulatornih i operativnih mjera za sprječavanje pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, kao i pove-

6 Vidjeti više: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=celex:32005F0212

7 Videjti više: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.127.01.0039.01.HRV&toc=OJ%3AL%3A2014%3A127%3AFULL

8 Vidjeti više: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1153

9 Vidjeti više: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1805&from=GA

zanih prijetnji po integritet međunarodnog finansijskog sistema. U saradnji sa ostalim međunarodnim akterima, FATF takođe radi na identifikovanju ranjivosti na nacionalnom nivou u cilju zaštite međunarodnog finansijskog sistema od zloupotrebe. Preporuke FATF definišu okvir mjera koje države treba da primjenjuju kako bi spriječile pranje novca i finansiranje terorizma. FATF **preporuka br. 4** predstavlja jedan od ključnih međunarodnih standarda u oblasti oduzimanja imovine stečene kriminalnom aktivnošću. Ova preporuka obavezuje države da uspostave pravni i institucionalni okvir koji omogućava identifikaciju, praćenje, zamrzavanje i konačno oduzimanje imovine koja potiče iz krivičnih djela. Pored ove, i **preporuka FATF br. 38** upostavlja standarde koje se odnose na međunarodnu saradnju u oblasti zamrzavanja, zapljene i oduzimanja imovine. Ova preporuka upućuje na obezbjeđivanje efikasnih mehanizama za pružanje uzajamne pravne pomoći u predmetima oduzimanja imovine, priznavanju i izvršavanju stranih sudskih odluka o zamrzavanju i oduzimanju imovine i razmjeni informacija i dokaza u vezi sa finansijskim istragama.

2. Finansijske istrage u Crnoj Gori – normativni okvir

Efikasnost sistema finansijskih istraga i oduzimanja imovine u velikoj mjeri zavisi od jasnoće normativnog okvira i funkcionalnosti institucionalne strukture koja sprovodi istrage. Iako normativni okvir predstavlja osnov za postupanje nadležnih organa, stvarni rezultati zavise od njegove dosljedne primjene, razvoja institucionalnih kapaciteta i međusobne koordinacije ključnih institucionalnih aktera. U tom smislu, analiza pravnog i institucionalnog okvira predstavlja neophodnu osnovu za razumijevanje učinaka sistema finansijskih istraga u Crnoj Gori.

Pravni okvir kojim se uređuju finansijske istrage i oduzimanje imovine u Crnoj Gori zasniva se na kombinaciji krivičnog i krivično-procesnog zakonodavstva. Ključni izvori prava u ovoj oblasti su Ustav, Krivični zakonik, Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore, kao i Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Krivični zakonik definiše krivična djela koja mogu generisati nezakonitu imovinsku korist, uključujući organizovani kriminal, korupciju i pranje novca, dok Zakonik o krivičnom postupku uređuje procesne mehanizme za sprovođenje finansijskih istraga i primjenu mjera obezbjeđenja imovine. Poseban značaj ima zakon koji uređuje oduzimanje imovinske koristi, jer detaljnije propisuje postupak identifikacije, zamrzavanja i trajnog oduzimanja imovine za koju se utvrdi da je stečena kriminalnom aktivnošću. Pored ovih zakona, i drugi zakoni imaju važnu ulogu u sistemu finansijskih istraga – poput Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu, Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, Zakon o sudovima, Zakon o državnom tužilaštvu, Zakon o sudskom savjetu i sudijama, Zakon o unutrašnjim poslovima itd.

Ipak, kako bi se na pravi način razumjela priroda termina finansijskih istraga, treba poći od predstavljanja koncepta finansijskih istraga shodno važećim odredbama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Ovim zakonom se uređuju uslovi za oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, postupak oduzimanja i druga pitanja od značaja za oduzimanje te imovinske koristi, kao i upravljanje oduzetom imovinskom koristi stečenom kriminalnom aktivnošću i oduzetom imovinskom koristi pribavljenom krivičnim djelom.

Nova verzija ovog Zakona usvojena je u toku rada na pripremi ove studije.[10] Usvajanjem ovog Zakona, nacionalni pravni okvir u ovoj oblasti je usklađen sa Direktivom 2014/42/EU od 3. aprila 2014. godine o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske korsiti stecene krivičnim djelima u Evropskoj uniji. Nova rješenja treba da ojačaju kapacitete i ovlašćenja nadležnih organa i omoguće njihovo efikasnije postupanje, naročito u borbi protiv organizovanog kriminala.

Zakon uređuje na koji način se sprovode finansijski izviđaj i finansijska istraga.

10 Službeni list Crne Gore, broj 131/2026

Finansijski izviđaj se pokreće ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo od čijih učinilaca se može oduzeti imovinska korist, a koje je unaprijed definisano ovim zakonom.[11] U tom slučaju, ako postoji i osnov sumnje da je imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću, policija je dužna da o tome obavijesti državnog tužioca. Policija u finansijskom izviđaju samoinicijativno ili po zahtjevu državnog tužioca preduzima potrebne mjere za otkrivanje i identifikovanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću radi utvrđivanja postojanja osnovane sumnje da je imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću. O preduzetim radnjama, policija je dužna da obavijesti državnog tužioca i da postupa po njegovim zahtjevima.

Međutim, novo rješenje u Zakonu predviđa i izuzetak, koji podrazumijeva da se imovinska korist može oduzeti od učinilaca krivičnih djela definisanih ovim Zakonom ukoliko je doneseno rješenje kojim se potvrđuje optužnica, odnosno zakazan glavni pretres u skraćenom postupku za neko od opisanih krivičnih djela učinjenih u sastavu kriminalnog udruženja ili kriminalne organizacije, ako vrijednost imovinske koristi iznosi najmanje 50.000 eura i ako je sud, na osnovu okolnosti slučaja, a naročito očigledne nesrazmjere između vrijednosti imovine nakon umanjenja za plaćene poreze i druge dažbine i zakonitih prihoda imaoca i činjenice da imalac vjerodostojnim ispravama ili na drugi način nije učinio vjerovatnim da je porijeklo imovinske koristi zakonito, utvrdio da je imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću.

Finansijska istraga se pokreće naredbom državnog tužioca ako:

1) postoje osnovi sumnje da je imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću i
2) postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično djelo iz opsega ranije pomenutih krivičnih djela (vidjeti fusnotu br. 11). U naredbi za pokretanje finansijske istrage određuje se lice protiv koga se sprovodi finansijska istraga.

Shodno odredbama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, finansijskom istragom rukovodi državni tužilac. Državni tužilac izdavanjem naloga ili neposrednim rukovođenjem finansijskom istragom usmjerava radnje policije, vojne policije, organa uprave nadležnih za poslove poreza, carina i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugih organa u vršenju poslova za koje su nadležni, u cilju otkrivanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, odnosno dokazivanja da je imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću.

---

11 Član 2 Zakona glasi: *„Od učinioca krivičnog djela može se oduzeti imovinska korist za koju postoji osnovana sumnja da je stečena kriminalnom aktivnošću, a učinilac ne učini vjerovatnim da je njeno porijeklo zakonito (prošireno oduzimanje) i ako je pravosnažno osuđen za krivično djelo propisano Krivičnim zakonikom Crne Gore, i to: 1) otmica iz člana 164; 2) krivična djela protiv polne slobode iz čl. 206, 208, 209, 210, 211, 211a i 211b; 3) krivična djela protiv imovine iz čl. 240, 241, 242, 243, 244, 244a, 249, 250, 251, 252 i 253b; 4) krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja iz čl. 258, 259, 260, 261, 262, 2 63, 264, 265, 268, 270, 272, 272a, 272b, 272c, 272d, 273, 274, 276, 276a, 276b, 281, 281a i 283; 5) krivična djela protiv zdravlja ljudi; 6) krivična djela protiv životne sredine i uredenja prostora; 7) krivična djela protiv bezbjednosti računarskih podataka iz čl. 350, 352, 353 i 354; 8) krivična djela protiv javnog reda i mira iz čl. 401, 401a, 402, 403, 403a, 403b, 403c, 404 i 405; 9) krivična djela protiv pravnog saobraćaja iz čl. 412, 413 i 414; 10) krivična djela protiv službene dužnosti iz čl. 416, 417, 419, 420, 422, 422a, 423 i 424; 11) krivična djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom iz čl. 444, 445, 446, 447, 447a, 447b, 447c, 447d, 449, 449a i 449b; 12) drugo krivično djelo učinjeno sa umišljajem za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od tri ili više godina*

Zakon definiše da se u toku finansijske istrage prikupljaju podaci i dokazi o imovini, zakonitim prihodima i troškovima života imaoca, koji su državnom tužiocu potrebni za podnošenje zahtjeva za trajno oduzimanje imovinske koristi, i to:

1) podaci i dokazi o imovini ili zakonitim prihodima imaoca nakon umanjenja poreza i drugih dažbina koji su plaćeni, kao i o odnosu između prihoda i imovine imaoca;
2) podaci i dokazi o imovini koja je prenesena na treća lica ili je prešla na pravnog sljedbenika, kao i o načinu sticanja i prenošenja imovine;
3) drugi podaci i dokazi koji su od značaja za oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću.

Državni tužilac će, u zavisnosti od okolnosti slučaja, pozvati lice čija je imovina predmet finansijske istrage da se izjasni na okolnosti o podacima i dokazima. Pored toga, na zahtjev državnog tužioca, sudija za istragu može rješenjem obavezati kreditnu, finansijsku i drugu sličnu instituciju da dostavi podatke potrebne za otkrivanje i identifikovanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Za potrebe finansijske istrage državni tužilac može obrazovati finansijski istražni tim. Ovaj tim pored državnog tužioca, mogu činiti i državni službenici zaposleni u organima koji učestvuju u sprovođenju finansijske istrage u skladu sa odredbama zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću.

Zakon propisuje da ukoliko podaci i dokazi pribavljeni u toku finansijske istrage ukazuju da postoji osnov sumnje da je imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću prenesena na drugo lice koje nije obuhvaćeno naredbom za sprovođenje istrage, državni tužilac će donijeti naredbu da se finansijska istraga proširi i sprovede i protiv tog lica. Finansijska istraga se okončava na način što državni tužilac ili podnosi zahtjev za trajno oduzimanje imovinske koristi ili za obustavljanje finansijske istrage.

Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću propisuje mogućnost državnom tužiocu da predloži privremene mjere obezbjeđenja (zamrzavanje imovine) i privremeno oduzimanje imovine. Zakon propisuje da tužilac može predložiti sudu da odredi:

1) zabranu korišćenja nepokretnosti, uz zabilježbu zabrane u katastru nepokretnosti;
2) zabranu raspolaganja nepokretnosti, uz zabilježbu zabrane u katastru nepokretnosti;
3) nalog kreditnoj, finansijskoj i drugoj sličnoj instituciji da uskrati isplatu novčanog iznosa za koji se određuje privremena mjera obezbjeđenja;
4) zabranu raspolaganja potraživanjem iz obligacionog odnosa;
5) zabranu otuđenja i opterećenja akcija ili udjela u privrednom društvu, uz upis zabrane u javne evidencije;
6) zabranu korišćenja ili raspolaganja pravima na osnovu akcija i udjela u privrednom društvu i drugih hartija od vrijednosti;
7) uvođenje privremene uprave u privrednom društvu i
8) zabranu raspolaganja i/ili korišćenja pokretnih stvari, uključujući kripto imovinu i drugu digitalnu imovinu, uz zabilježbu zabrane u odgovarajućim registrima.

Privremenu mjeru obezbjeđenja rješenjem određuje sud, na prijedlog državnog tužioca.

Postupak oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću može se voditi prije, tokom i nakon okončanja krivičnog postupka. Oduzimanjem imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću smatra se **privremeno oduzimanje** (privremene mjere obezbjeđenja

i privremeno oduzimanje pokretne imovine) ili **trajno oduzimanje** imovinske koristi. Odluku o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću donosi **sud.** Poslove otkrivanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću vrše **državno tužilaštvo i policija.** Poslove upravljanja oduzetom imovinskom koristi, predmetima krivičnog djela i predmetima privremeno oduzetim u krivičnom i prekršajnom postupku i imovinom datom na ime jemstva vrši organ uprave nadležan za upravljanje državnom imovinom.

Konačno, kada je riječ o zakonskoj definiciji imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, shodno izmjenama zakona iz 2026. godine, imovinska korist stečena kriminalnom aktivnošću je imovinska korist koja direktno ili indirektno potiče od krivičnog djela, bez obzira gdje se nalazi i koja predstavlja svako povećanje ili sprječavanje umanjenja imovine proistekle iz kriminalne aktivnosti, svako naknadno reinvestiranje imovine, kao i prihod ili drugu korist ostvarenu direktno ili indirektno iz kriminalne aktivnosti, kao i imovinsko dobro u koje je ona pretvorena ili sa kojim je sjedinjena. Imovina podrazumijeva imovinska prava bilo koje vrste, nezavisno od toga da li se odnose na dobra materijalne ili nematerijalne prirode, pokretne ili nepokretne stvari, hartije od vrijednosti i druge isprave kojima se dokazuju imovinska prava, kao i digitalnu imovinu. Shodno odredbama zakona, digitalna imovina je digitalni prikaz vrijednosti kojom se može digitalno trgovati ili prenositi i koja se može koristiti kao sredstvo razmjene ili u svrhe investiranja. Zakon definiše da se pod kripto imovinom podrazumijeva digitalni prikaz vrijednosti ili prava koje se može prenositi i čuvati elektronski, uz pomoć tehnologije distribuiranog zapisa (DLT) ili slične tehnologije, uključujući i token elektronskog novca.

3. Finansijske istrage u Crnoj Gori – institucionalni učinci

3.1 Finansijske istrage pred Specijalnim državnim tužilaštvom

U sistemu finansijskih istraga i oduzimanja imovine u Crnoj Gori, centralnu ulogu ima Specijalno državno tužilaštvo Crne Gore, koje je nadležno za postupanje u predmetima organizovanog kriminala, korupcije i drugih složenih oblika kriminaliteta. Kao nosilac istrage, tužilaštvo ima ključnu odgovornost za pokretanje, usmjeravanje i nadzor finansijskih istraga, uključujući identifikaciju imovine, predlaganje privremenih mjera i iniciranje postupaka za trajno oduzimanje imovinske koristi. Analiza rada Specijalnog državnog tužilaštva u periodu 2023-2025 posebno je usmjerena na obim pokrenutih finansijskih istraga, broj obuhvaćenih lica, kao i ishode okončanih postupaka. Ovi pokazatelji omogućavaju uvid ne samo u intenzitet aktivnosti, već i u efikasnost sistema u prevođenju istraga u konkretne rezultate.

Od početka 2023. godine do kraja 2025. godine, Specijalno državno tužilaštvo pokrenulo je ukupno 51 finansijsku istragu protiv 345 fizičkih i 7 pravnih lica. Prema dostupnim podacima, SDT je u radu imalo i 91 predmet iz ranijih godina, koji shodno napomeni koja se nalazi u izvještajima SDT-a datiraju iz perioda prije marta 2022. godine, kada je na čelo Specijalnog državnog tužilaštva došao Glavni specijalni tužilac Vladimir Novović. Detaljan statistički pregled finansijskih istraga pred Specijalnim državnim tužilaštvom nalazi se u tabeli ispod.

Tabela 1: Finansijske istrage pred Specijalnim državnim tužilaštvom 2023-2025

Godina	Pokrenute finansijske istrage	Broj fizičkih lica	Broj pravnih lica
2023	12	102	1
2024	13	96	5
2025	26	147	1
Ukupno	**51**	**345**	**7**

U toku 2025. godine, SDT je okončao finansijske istrage u pet predmeta protiv 11 lica, od čega u četiri predmeta protiv sedam fizičkih lica donošenjem naredbe o obustavi finansijske istrage, dok je jedan predmet finansijske istrage protiv četiri lica ustupljen Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici. O učincima sprovedenih finansijskih istraga biće dat osvrt u narednom odjeljku ove studije.

3.2 Finansijske istrage pred višim državnim tužilaštvima u Podgorici i Bijelom Polju

U višim tužilaštvima u Podgorici i Bijelom Polju u periodu 2023-2025 pokrenuto je ukupno 34 finansijske istrage protiv 45 fizičkih lica. Od ovog broja, u Višem državnom tuižilaštvu u Podgorici pokrenuto je 31 finansijska istraga protiv 42 fizičkih lica, dok je u Višem državnom tužilaštvu u Bijelom Polju pokrenuto 3 finansijske istrage protiv tri lica. U ovom dijelu treba naglasiti da Više državno tužilaštvo u Bijelom Polju nije imalo pokrenutih finansijskih istraga

u 2023. i 2024. godini, te da su sve tri pokrenute finansijske istrage u ovom tužilaštvu uslijedile tokom 2025. godine. Detaljan statistički pregled finansijskih istraga pred višim državnim tuilaštvima u Podgorici i Bijelom Polju nalazi se u tabeli ispod. Više državno tužilaštvo u Bijelom Polju pokrenulo je jedan finansijski izviđaj.

Tabela 2: Finansijske istrage pred Višim državnim tužilaštvom u Podgorici 2023-2025

Godina	Pokrenute finansijske istrage	Broj fizičkih lica	Broj pravnih lica
2023	14	23	0
2024	8	8	0
2025	9	11	0
Ukupno	**31**	**42**	**0**

Tabela 3: Finansijske istrage pred Višim državnim tužilaštvom u Bijelom Polju 2023-2025

Godina	Pokrenute finansijske istrage	Broj fizičkih lica	Broj pravnih lica
2023	0	0	0
2024	0	0	0
2025	3	3	0
Ukupno	**3**	**3**	**0**

3.3 Finansijske istrage pred osnovnim državnim tužilaštvima

Podaci o finansijskim istragama koje su pokrenula osnovna državna tužilaštva tokom 2025. godine ukazuju na vidljiv trend rasta i postepenog jačanja primjene ovog instituta na nivou pravosudnog sistema. Posebno je značajno istaći da u 2023. godini nije bilo pokrenutih finansijskih istraga pred osnovnim državnim tužilaštvima, dok su tokom 2024. godine evidentirana svega dva slučaja (u ODT Kolašin i ODT Kotor). U tom kontekstu, podatak o ukupno 32 finansijske istrage u toku 2025. godine predstavlja značajan institucionalni iskorak na nivou osnovnih državnih tužilaštava. Porast se može dovesti u direktnu vezu sa unaprjeđenjem normativnog i operativnog okvira, posebno donošenjem Uputstva za postupanje državnih tužilaštava za sprovođenje finansijskog izviđaja, odnosno finansijske istrage, koje je tokom 2025. godine donio Vrhovni državni tužilac Milorad Marković, o čemu će biti više riječi u narednom odjeljku ove analize. Ovo Uputstvo imalo je za cilj da standardizuje praksu, pruži jasnije smjernice za postupanje i podstakne aktivniju primjenu finansijskih izviđaja i finansijskih istraga u radu tužilaštava. Ipak, u ovom dijelu se mora naglasiti i jedna slabost sistema, a to je da više od polovine tužilaštava nije koristilo mehanizam finansijskih istraga, čemu rukovodioci osnovnih državnih tužilaštava i Vrhovni državni tužilac u narednom periodu trebaju posvetiti posebnu pažnju.

U toku 2025. godine, pred osnovnim državnim tužilaštvima u Crnoj Gori pokrenuto je ukupno 32 finansijske istrage. Prema dostupnim podacima, finansijske istrage su pokrenute protiv 48 fizičkih i 19 pravnih lica. Posmatrano po pojedinačnim tužilaštvima, najveći broj finansijskih istraga pokrenut je u ODT Bijelo Polje (16), što čini tačno polovinu ukupnog broja. Istovremeno, ODT Podgorica kao najveće tužilaštvo u Crnoj Gori, pokrenulo je osam fina-

nsijskih istraga, što predstavlja četvrtinu ukupnog broja pokrenutih finansijskih istraga na nivou osnovnih državnih tužilaštava u Crnoj Gori u toku 2025. godine. Ostala tužilaštva bilježe znatno manji obim aktivnosti – ODT Nikšić pet istraga, dok su ODT Herceg Novi, Kotor i Pljevlja pokrenuli po jednu finansijsku istragu.

Tabela 4: Finansijske istrage pred Osnovnim državnim tužilaštvima u toku 2025. godine

Osnovno državno tužilaštvo	Pokrenute finansijske istrage	Broj fizičkih lica	Broj pravnih lica
ODT Podgorica	8	25	0
ODT Bijelo Polje	16	21	16
ODT Herceg Novi	1	2	3
ODT Kotor	1	Nije poznato	Nije poznato
ODT Nikšić	5	Nije poznato	Nije poznato
ODT Pljevlja	1	Nije poznato	Nije poznato
Ukupno	**32**	**48**	**19**

Kada je riječ o pokrenutim finansijskim izviđajima, tokom 2025.godine pokenuto je 4 finansijska izviđaja i to u ODT Bar (2), ODT Cetinje (1) i ODT Plav (1).

3.4 Uputstvo za postupanje državnih tužilaca za sprovođenje finansijskog izviđaja, odnosno finansijske istrage

Početkom marta 2025. godine, Vrhovni državni tužilac (VDT) Milorad Marković donio je „Uputstvo za postupanje državnih tužilaca za sprovođenje finansijskog izviđaja, odnosno finansijske istrage“[12] sa ciljem osiguranja proaktivnijeg pristupa državnih tužilaca primjeni Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. VDT Marković je kroz donošenje ovog uputstva uspostavio novi koordinacioni mehanizam koji prati sprovođenje finansijskih istraga na svim nivoima unutar tužilačke organizacije. Shodno Uputstvu, VDT je odredio koordinatora za praćenje primjene Uputstva, čija je obaveza koordinacija i praćenje primjene Uputstva, o čemu direktno izvještava i odgovara VDT-u.

Prvi dio Uputstva odnosi se na obaveze rukovodilaca državnih tužilaštava koji su bili dužni da u roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog uputstva, izvrše pregled i analizu svih predmeta u radu koji su formirani zbog krivičnih djela iz Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Uz to, obaveza rukovodilaca državnih tužilaštava je bila da procijene da li je u navedenim predmetima potrebno sprovesti finansijski izviđaj, odnosno donijeti naredbu o sprovođenju finansijske istrage, kao i sačiniti izvještaj o predmetima u kojima je ocijenjeno da treba sprovesti finansijski izviđaj odnosno donijeti naredbu o sprovođenju finansijske istrage. Nije poznato da li je i na koji način Vrhovno državno tužilaštvo dobilo navedene informacije koje su rukovodioci državnih tužilaštava bili dužni da pripreme nakon stupanja na snagu ovog Uputstva. Rukovodioci državnih tužilaštava su shodno Uputstvu, dužni da koordinatoru dostavljaju kvartalne izvještaje sa ažuriranim podacima, kao i da u tužilaštvu odrede kontakt osobu koja će biti zadužena da prikuplja podatke i prati

12 Dostupno na: https://tuzilastvo.me/wp-content/uploads/2025/03/Uputstvo_za_postupanje_drzavnih_tuzilastava_za_sprovodjenje_finansijskog_izvidjaja_odnosno_finansijske_istrage.pdf

kretanje predmeta u kojima se sprovode finansijski izviđaji i istrage. Rukovodioci državnih tužilaštava su takođe dužni da iniciraju sastanke sa Upravom policije u cilju kontinuirane komunikacije i jačanja saradnje u primjeni Zakona o oduzimanju imovinske koristi.

Drugi dio Uputstva se odnosi na obaveze državnih tužilaca. Uputstvom je definisano da su državni tužioci dužni da istovremeno sa pokretanjem izviđaja ili sa donošenjem naredbe o sprovođenju istrage za krivična djela prepoznata u Zakonu o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, razmotre i mogućnost pokretanja finansijskog izviđaja, odnosno da preduzimaju potrebne mjere i radnje za otkrivanje i identifikovanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, u cilju donošenja naredbe o sprovođenju finansijske istrage. Uputstvo predviđa da će državni tužioci tokom finansijske istrage prikupiti podatke i dokaze koji ukazuju na obim, iznos, vrstu, stvarnu vrijednost imovine imaoca-okrivljenog, pravnog prethodnika, pravnog sljedbenika, člana porodice ili trećeg lica u smislu čl. 7 Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, u cilju sveobuhvatnog utvrđivanja stvarnog porijekla, vrijednosti i strukture imovine, te prihoda i troškova života imaoca. Ukoliko postoje osnovi sumnje da se imovina odnosno dio imovine stečene kriminalnom aktivnošću nalazi u inostranstvu, državni tužioci će putem međunarodne pravne pomoći i posredstvom policijske saradnje i kanala komunikacije tijela i mreža za razmjenu podataka u vezi sa imovinskom korišću stečenom kriminalnom aktivnošću, prikupiti podatke radi identifikacije imovine i imaoca, te blagovremeno preduzeti sve mjere i radnje u cilju njenog privremenog ili trajnog oduzimanja.

Uputstvo VDT-a predstavlja značajan korak ka unaprjeđenju postupanja državnih tužilaštava u oblasti finansijskih izviđaja i finansijskih istraga. Njegov osnovni cilj je jačanje efikasnosti, jednoobraznosti i pravovremenosti postupanja u predmetima u kojima postoji sumnja na sticanje imovinske koristi kriminalnom aktivnošću. Poseban značaj Uputstva ogleda se u tome što jasno definiše obaveze rukovodilaca državnih tužilaštava i postupajućih državnih tužilaca u pogledu procjene potrebe pokretanja finansijskog izviđaja već u ranoj fazi postupka, kao i obavezu kontinuiranog praćenja i evidentiranja podataka o tim predmetima. Time se dodatno naglašava značaj finansijske istrage kao instrumenta za otkrivanje, identifikaciju i oduzimanje imovine stečene kriminalnom aktivnošću.

U praktičnom smislu, primjena Uputstva već u prvim mjesecima pokazala je konkretne rezultate u unaprjeđenju rada državnih tužilaštava u ovoj oblasti. Najznačajniji efekat Uputstva ogleda se u povećanom broju pokrenutih finansijskih izviđaja i finansijskih istraga, ne samo pred Specijalnim državnim tužilaštvom, već i u drugim državnim tužilaštvima. Time je dat doprinos postizanju jednog od ključnih ciljeva Uputstva – ujednačavanju prakse i podsticanju proaktivnijeg pristupa u primjeni Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Prema informaciji o postupanju Državnog tužilaštva u postupcima privremenog i trajnog oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću, koje je objavilo Vrhovno državno tužilaštvo, učinci Uputstva vidljivi su ne samo kroz broj pokrenutih finansijskih istraga u toku 2025. godine, već i kroz povećan broj prijedloga za određivanje privremenih mjera obezbjeđenja i privremenog oduzimanja imovine.[13]

---

13 Vidjeti više: https://tuzilastvo.me/wp-content/uploads/2026/01/Postupanje-Drzavnog-tuzilastva-u-postupcima-privremenog-i-trajnog-oduzimanja-imovinske-koristi-stecene-kriminalnom-djelatnoscu-1.docx

4. Privremeno i trajno oduzimanje imovine – efekti sprovođenja finansijskih istraga u Crnoj Gori

Privremeno i trajno oduzimanje imovine stečene kriminalnom aktivnošću predstavlja jedan od najznačajnijih instrumenata borbe protiv organizovanog kriminala, visoke korupcije i drugih oblika teškog kriminaliteta. Cilj krivičnog postupka ne ogleda se isključivo u utvrđivanju krivične odgovornosti i izricanju sankcije učiniocu, već i u oduzimanju nezakonito stečene imovinske koristi, kako bi se spriječilo da izvršioci krivičnih djela zadrže ekonomsku korist pribavljenu protivpravnim djelovanjem. U tom kontekstu, finansijske istrage imaju ključnu ulogu, jer predstavljaju osnovni mehanizam za identifikovanje, lociranje, obezbjeđenje i kasnije oduzimanje imovine za koju postoji sumnja da potiče iz kriminalne aktivnosti.

Analiza efekata sprovođenja finansijskih istraga u Crnoj Gori značajna je imajući u vidu razvoj zakonodavnog i institucionalnog okvira u ovoj oblasti u prethodnim godinama, kao i pojačan fokus organa krivičnog gonjenja na finansijske aspekte krivičnih istraga. U tom smislu, ocjena rezultata postignutih kroz određivanje privremenih mjera obezbjeđenja imovine i pokretanje postupaka za trajno oduzimanje daje jasniji uvid u praktičnu primjenu zakonskih normi kao i izazove koji i dalje utiču na krajnje ishode ovih istražnih postupaka. U nastavku će biti analizirani trendovi u postupcima za privremeno i trajno oduzimanje imovine kao i odnos između privremeno i trajno oduzete imovine, sa fokusom na istrage pokrenute od strane Specijalnog državnog tužilaštva Crne Gore.

4.1 Privremeno oduzimanje imovine

Zakonom o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću državnom tužiocu dato je ovlašćenje da, kada ocijeni da su za to ispunjeni zakonski uslovi, predloži sudu određivanje privremenih mjera obezbjeđenja, odnosno privremeno oduzimanje imovine. Te mjere mogu obuhvatiti nepokretnosti, novčana sredstva, potraživanja, akcije i udjele u privrednim društvima, pokretne stvari, kao i druga imovinska prava, uključujući i uvođenje privremene uprave u privrednom društvu kada to zahtijevaju okolnosti konkretnog slučaja. Na taj način zakon omogućava širok spektar mehanizama kojima se može zaštititi imovina do okončanja postupka i spriječiti njeno izmještanje iz domašaja pravosudnih organa. O određivanju privremene mjere obezbjeđenja odlučuje sud rješenjem, na obrazloženi prijedlog državnog tužioca, pri čemu kvalitet i osnovanost tužilačkog prijedloga imaju ključan značaj za donošenje sudske odluke. Upravo zbog toga privremene mjere obezbjeđenja predstavljaju važan pokazatelj efikasnosti finansijske istrage, jer od blagovremenog identifikovanja imovine, kvaliteta prikupljenih dokaza i procjene rizika od njenog otuđenja direktno zavisi mogućnost njenog očuvanja radi eventualnog trajnog oduzimanja.

4.1.1 Privremena mjera obezbjeđenja – zabrana korišćenja ili raspolaganja nepokretnosti

Tokom 2025. godine evidentiran je značajan porast broja predmeta u kojima su preduzimane aktivnosti u vezi sa određivanjem privremenih mjera obezbjeđenja imovine u odnosu na prethodni period. Dok su tokom 2023. godine takve aktivnosti evidentirane u 15 predmeta, a tokom 2024. godine u 14 predmeta, u 2025. godini zabilježena su ukupno 32 predmeta u kojima su određene privremene mjere obezbjeđenja imovine, što ukazuje na intenziviranje rada u oblasti finansijskih istraga i primjene mehanizama oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću.

U 32 predmeta Specijalnog državnog tužilaštva tokom 2025. godine podnijeti su prijedlozi za određivanje privremenih mjera zabrane korišćenja i/ili raspolaganja nekretninama ukupne površine 1.911.986,42 m². Prijedlozi su obuhvatili širok spektar nepokretne imovine različite namjene i strukture, uključujući stambene i poslovne objekte, građevinsko i poljoprivredno zemljište, šume, pašnjake, livade, voćnjake, garaže, pomoćne objekte i druge kategorije nepokretnosti. Po obimu, najzastupljenije su bile šume sa ukupnom površinom od 720.720,69 m², livade sa 338.311,30 m², pašnjaci sa 330.685,71 m², neplodna zemljišta sa 206.617,83 m², kao i građevinske parcele i zemljišta značajne ukupne površine. Pored zemljišnih parcela, predmet prijedloga bili su i stambeni prostori površine 36.587,14 m², poslovni prostori površine 31.587,00 m², kao i drugi objekti i nepokretnosti različite namjene.

Treba istaći da su u većini predmeta Specijalnog državnog tužilaštva u kojima su podnijeti prijedlozi za određivanje privremenih mjera zabrane korišćenja i/ili raspolaganja nekretninama već donesena prvostepena sudska rješenja, i to u 26 od ukupno 32 predmeta. Navedenim rješenjima sud je prihvatio prijedloge državnog tužilaštva koji se odnose na čak 91% ukupne površine nepokretnosti obuhvaćenih prijedlozima za privremene mjere obezbjeđenja. Navedeni podaci ukazuju na povećan intenzitet primjene finansijskih istraga, ali i na visok stepen osnovanosti tužilačkih prijedloga za određivanje privremenih mjera.

Tokom 2025. godine došlo je do primjetnog povećanja primjene finansijskih istraga i instituta privremenog oduzimanja imovine i na nivou osnovnih državnih tužilaštava, što predstavlja važan pokazatelj šire i ujednačenije primjene Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. U tom pravcu, Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici formiralo je predmet u kojem je predložena privremena mjera obezbjeđenja zabrane raspolaganja i korišćenja nepokretnosti, i to stambenog prostora površine 119 m² i garaže površine 13 m², uz upis zabilježbe zabrane u katastru nepokretnosti. Sud je navedeni prijedlog usvojio u cjelosti. Takođe, Osnovno državno tužilaštvo u Bijelom Polju vodilo je finansijsku istragu u okviru koje je državni tužilac predložio određivanje privremenih mjera obezbjeđenja na više nepokretnosti, a sud je i taj prijedlog usvojio. Predmet mjera bile su nepokretnosti različite vrste i namjene, uključujući stan u Baru površine 21 m², stan u Podgorici površine 28 m², zemljište i pomoćne objekte u Bijelom Polju, kao i stan na Zlatiboru u Republici Srbiji ukupne površine 30,67 m².

Navedeni slučajevi imaju poseban značaj jer potvrđuju da primjena finansijskih istraga i privremenih mjera obezbjeđenja više nije dominantno vezana isključivo za predmete Specijalnog državnog tužilaštva, već se sve više razvija i kroz postupanje osnovnih državnih tužilaštava. To ukazuje na jačanje institucionalnih kapaciteta i širenje prakse sprovođenja finansijskih istraga na svim nivoima tužilačke organizacije.

4.1.2 Privremena mjera obezbjeđenja – zapljena novčanih sredstava i privremena obustava isplate

Pored privremenih mjera obezbjeđenja koje se odnose na nepokretnosti, značajan segment finansijskih istraga odnosi se na zapljenu novčanih sredstava i određivanje privremenih obustava isplate kod poslovnih banaka, kao jednog od najefikasnijih mehanizama brzog obezbjeđenja imovine za koju postoji sumnja da je stečena kriminalnom aktivnošću ili povezana sa izvršenjem krivičnog djela. Uporedni podaci za period 2023–2025. pokazuju kontinuiran rast broja predmeta u kojima su primijenjene ove privremene mjere. Tokom 2023. godine evidentirano je pet predmeta u kojima su preduzimane mjere blokade i zapljene novčanih sredstava, tokom 2024. godine deset predmeta, dok je tokom 2025. godine taj broj povećan na ukupno 22 predmeta.

Tokom 2025. godine u 22 predmeta Specijalnog državnog tužilaštva zaplijenjena su novčana sredstva kod poslovnih banaka u ukupnom iznosu od 69.019.081,46 eura, 2.037.432,00 ruskih rubalja, 192.290,77 američkih dolara, 624,24 švajcarska franka i 3.000,00 britanskih funti. Od ukupnog broja predmeta njih pet je formirano na osnovu obavještenja o sumnjivim transakcijama. U 2024. godini u deset predmeta zaplijenjena su novčana sredstva u iznosu od 49.392.546,40 eura, kao i 6.720.000,00 dirhama Ujedinjenih Arapskih Emirata, 42.089.128,99 ruskih rubalja i 45.078,90 američkih dolara. Od ukupno deset predmeta, čak osam je formirano upravo na osnovu obavještenja o sumnjivim transakcijama. Tokom 2023. godine Specijalno državno tužilaštvo je u pet predmeta blokiralo ukupno 6.187.129,48 eura. U okviru tih postupaka poslovnim bankama izdat je nalog za uskraćivanje isplate novčanih iznosa u ukupnoj vrijednosti od 5.545.944,18 eura, dok je dodatno izvršena i zapljena gotovog novca u iznosu od 171.170,00 eura i 1.565,00 američkih dolara.

Posmatrano kroz trogodišnji period, evidentan je kontinuirani rast i broja predmeta i vrijednosti obezbijeđenih novčanih sredstava. Takav trend potvrđuje sve intenzivnije usmjeravanje finansijskih istraga na novčane tokove i bankarske transakcije kao jedan od ključnih izvora dokazivanja nezakonitog porijekla imovine. Istovremeno, značajan broj predmeta pokrenutih na osnovu obavještenja o sumnjivim transakcijama ukazuje na rastući značaj saradnje između Specijalnog državnog tužilaštva, poslovnih banaka i sistema za otkrivanje sumnjivih finansijskih aktivnosti. Mjera privremene obustave isplate pokazala se kao naročito efikasan instrument hitne zaštite imovine, jer omogućava brzo reagovanje i sprječavanje prenosa ili otuđenja novčanih sredstava prije okončanja finansijske istrage.

4.1.3 Privremene mjere obezbjeđenja pokretne imovine

Privremene mjere obezbjeđenja koje se odnose na pokretnu imovinu predstavljaju bitan segment finansijskih istraga, posebno u predmetima u kojima postoji rizik od brzog otuđenja ili prikrivanja imovine veće vrijednosti. U praksi državnih tužilaštava ove mjere najčešće obuhvataju motorna vozila, plovila, luksuzne predmete, nakit, umjetnička djela, oružje, kao i druge pokretne stvari koje mogu predstavljati imovinsku korist stečenu kriminalnom aktivnošću ili biti u vezi sa izvršenjem krivičnog djela.

Tokom 2024. godine evidentirano je pet predmeta u kojima je privremeno oduzimana pokretna imovina, dok je tokom 2025. godine taj broj povećan na 16 predmeta. Za 2023. godinu nijesu evidentirani podaci o broju predmeta, ali su raspoloživi podaci o vrsti i obimu privremeno

oduzete pokretne imovine. Tokom 2025. godine u predmetima Specijalnog državnog tužilaštva privremeno je oduzeto ukupno 100 vozila i drugih prevoznih sredstava. Od tog broja, oduzeto je 78 putničkih vozila, 11 priključnih i vučnih vozila, tri motorne sanke, dva motocikla, dvije prikolice, jedan skuter za vodu, jedna jahta, jedan traktor i jedno teretno vozilo. Pored vozila, privremeno su oduzete i druge pokretne stvari značajne vrijednosti, uključujući 34 skupocjena ručna sata luksuznih brendova kao što su Rolex i Cartier, 11 komada vatrenog oružja, četiri okvira za municiju, 8.155 komada municije, 22 noža i tri bajoneta.

Pored Specijalnog državnog tužilaštva, tokom 2025. godine i druga tužilaštva preduzimala su aktivnosti u ovom segmentu. U Višem državnom tužilaštvu u Podgorici vođena su tri predmeta u kojima je državni tužilac predložio privremene mjere obezbjeđenja, pa je odlukom Višeg suda u Podgorici određeno privremeno oduzimanje tri automobila i novčanih sredstava u iznosu od 67.140,00 eura.

Takođe, Osnovno državno tužilaštvo u Bijelom Polju vodilo je finansijsku istragu u kojoj je predložena zabrana raspolaganja i korišćenja pokretnih stvari, uz upis zabrane u odgovarajuće registre. Prijedlog se odnosio na tri putnička motorna vozila – vozilo marke Fiat Panda, vozilo marke Smart Fortwo Coupe i vozilo marke Volkswagen Passat. Nadležni sud usvojio je prijedlog državnog tužioca, a određena privremena mjera je i dalje na snazi.

Tokom 2024. godine u pet predmeta privremeno je oduzeto više putničkih motornih vozila, motocikala i plovila. Pored toga zaplijenjeno je 12 skupocjenih ručnih satova, vrijedni nakit, kao i 169 komada različitih antikviteta, što ukazuje na širok spektar imovine obuhvaćene mjerama obezbjeđenja.

Za 2023. godinu raspoloživi podaci pokazuju da je privremeno oduzeta pokretna imovina obuhvatala veći broj vrijednih predmeta, među kojima više skupocjenih ručnih satova, jedan predmet marke Cartier, 18 umjetničkih slika, 39 putničkih motornih vozila – uključujući vozilo marke Bentley – osam teretnih motornih vozila, kao i predmete koji su se nalazili u sefu kod poslovne banke.

Posmatrano kroz cjelinu, evidentan je rast obima i raznovrsnosti pokretne imovine obuhvaćene privremenim mjerama obezbjeđenja. Ovi podaci potvrđuju sve intenzivniju primjenu finansijskih istraga u dijelu identifikovanja i obezbjeđenja pokretne imovine veće vrijednosti, ali i jačanje kapaciteta državnih tužilaštava da blagovremeno reaguju radi sprječavanja njenog otuđenja ili prikrivanja.

4.1.4 Ostale mjere

Pored privremenih mjera obezbjeđenja koje se odnose na nepokretnosti, novčana sredstva i pokretnu imovinu, praksa Specijalnog državnog tužilaštva pokazuje da se u finansijskim istragama primjenjuju i druge zakonom predviđene mjere obezbjeđenja imovine. Ove mjere prvenstveno obuhvataju zabranu otuđenja i opterećenja akcija ili udjela u privrednim društvima, uz upis zabrane u javne evidencije, kao i mjere koje se odnose na zabranu raspolaganja pravima iz obligacionih odnosa. Iako su po broju rjeđe zastupljene u odnosu na mjere koje se odnose na nepokretnosti i novčana sredstva, ove mjere imaju poseban značaj u složenim predmetima, naročito kada je riječ o imovini koja je formalno povezana sa privrednim društvima ili poslovnim udjelima.

Tokom 2025. godine u tri predmeta iz nadležnosti Specijalnog državnog tužilaštva određene su privremene mjere obezbjeđenja koje se odnose na zabranu otuđenja i opterećenja akcija, uz upis zabrane u javne evidencije. Tržišna vrijednost akcija koje su u vlasništvu šest fizičkih lica, a na koje se odnose navedene mjere, iznosi 283.243,85 eura. Pored toga, u jednom predmetu određena je i privremena mjera zabrane otuđenja i opterećenja akcija ili udjela u privrednom društvu, pri čemu ukupan iznos upisanog kapitala pravnog lica obuhvaćenog ovom mjerom iznosi 281.056,20 eura. U 2024. godini ove mjere su određene u dva predmeta. Tržišna vrijednost akcija za dva fizička lica na koja se odnosila mjera obezbjeđenja iznosila je 11.077,82 eura, dok je ukupan kapital pravnih lica obuhvaćenih mjerama iznosio 267.681,00 eura, uz ukupnu aktivu procijenjenu na 2.304.988,00 eura. Za 2023. godinu raspoloživi podaci pokazuju da je primijenjena mjera zabrane otuđenja i opterećenja akcija ili udjela u privrednim društvima uz upis zabrane u javne evidencije, pri čemu je ukupni upisani kapital obuhvaćen ovom mjerom iznosio 581.056,20 eura.

Posmatrano kroz trogodišnji period, može se zaključiti da se primjena ovih mjera postepeno razvija u skladu sa složenošću finansijskih istraga i sve češćim fokusom na identifikovanje imovine koja se ne nalazi neposredno u vlasništvu fizičkih lica, već kroz poslovne udjele, akcije i druge oblike korporativne imovine.

4.2 Zahtjevi za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću

Trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću predstavlja ključni instrument oduzimanja ekonomske koristi pribavljene kriminalnom aktivnošću. Za razliku od privremenih mjera obezbjeđenja, čija je svrha očuvanje imovine do okončanja postupka, trajno oduzimanje podrazumijeva konačan prenos imovine u korist države na osnovu sudske odluke donesene u zakonom propisanom postupku. Podaci za period 2023–2025. pokazuju kontinuitet u postupanju Specijalnog državnog tužilaštva u ovom segmentu, uz različit intenzitet podnošenja zahtjeva u zavisnosti od faze vođenja krivičnih postupaka i ispunjenosti zakonskih uslova za trajno oduzimanje imovine. Ukupno je u prethodne tri godine podneseno pet zahtjeva za trajno oduzimanje imovine.

- Tokom 2025. godine u jednom predmetu iz nadležnosti SDT-a podnesen je zahtjev za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Zahtjev se odnosio na dva putnička motorna vozila i nepokretnosti, i to šumu površine 2.570 m² i livadu površine 1.771 m².

- Tokom 2024. godine, podnesen je jedan zahtjev za trajno oduzimanje imovine od strane Specijalnog državnog tužilaštva. Po tom zahtjevu, Viši sud u Podgorici je trajno oduzeo putničko motorno vozilo marke „Mercedes Benz“, tip S600.

- U 2023. godini Specijalno državno tužilaštvo podnijelo je ukupno tri zahtjeva za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Prvi zahtjev odnosio se na zemljište površine 436 m² po kulturi livada, livadu površine 413 m² i putničko motorno vozilo marke Mercedes. Drugi zahtjev odnosio se na trajno oduzimanje putničkog motornog vozila marke „Porsche Cayenne“ 3.0. Treći zahtjev obuhvatio je imovinu znatne vrijednosti i raznovrsne strukture – porodičnu stambenu zgradu u Podgorici sa posebnim djelovima, više nepokretnosti u Budvi, uključujući nestambeni prostor, tri garaže i 17 poslovnih pro-

stora ukupne površine 706 m², zatim stambeni prostor površine 68 m², putničko motorno vozilo marke Mercedes Benz GLE 350d 4M, kao i dva ručna sata marke Rolex.

U toku pripreme ove studije, Specijalno državno tužilaštvo podnijelo je u drugoj polovini 2026. godine još tri zahtjeva za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću od strane pet lica, i to:

- 6. oktobra 2026, Specijalno državno tužilaštvo je Višem sudu u Podgorici, podnijelo zahtjev za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću od osuđenog R.Z. Zahtjevom se traži da sud od osuđenog trajno oduzme nepokretnosti – stambene zgrade, stanove, poslovne prostore, garaže, voćnjake, dvorišta, bazene i dr., ukupne površine od najmanje 54.567 m2, u Podgorici, Kotoru, Herceg Novom i Tivtu i pokretne stvari – skupocjena blindirana putnička vozila i to: pet stanova, površina: 85, 82, 52 i dva po 72 m2, od kojih su dva dupleksa, u Podgorici, u formalnom vlasništvu privrednog društva „M.I.“ DOO P., a stvarnom vlasništvu osuđenog, višespratnu stambenu zgradu sa dupleks petosobnim stanom od 355 m2 i dva nestambena prostora sa pet soba i podrumima, dvorište i voćnjak, ukupne površine 2.217 u mjestu Kavač, opština Kotor, u formalnom vlasništvu T.Z., supruge osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu, višespratnu stambenu zgradu sa pet stambenih, 10 nestambenih i četiri poslovna prostora, ukupne površine 1.238 m2, u mjestu Dub, opština Kotor, u stvarnom vlasništvu osuđenog, stambenu zgradu sa više stambenih prostora, bazen, dvorište i druge nepokretnosti, ukupne površine 1.408 m2, u mjestu Sutvara, opština Kotor, u formalnom vlasništvu P.D., a stvarnom vlasništvu osuđenog, stambeni prostor sa potkrovljem, sa dvije garaže, ukupne površine 201 m2, u mjestu Kavač, opština Kotor, u formalnom vlasništvu supruge osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu, stambeni prostor, površine 140 m2, sa garažom, od 37 m2, u mjestu Dobrota, opština Kotor, u formalnom vlasništvu privrednog društva „T“. DOO K., a stvarnom vlasništvu osuđenog, šume ukupne površine 18.411 m2, u mjestu Kavač, opština Kotor, u formalnom vlasništvu privrednog društva „T“. DOO K., a stvarnom vlasništvu osuđenog, stambenu zgradu koja se sastoji iz nestambenog i stambenog prostora, dvorište i četiri voćnjaka, ukupne površine 1.912 m2, u mjestu Kavač, opština Kotor, u svojini osuđenog, dvije stambene zgrade i 10 garaža, dvorište i šumu, ukupne površine 1.602 m2, u mjestu Kavač, opština Kotor, u formalnom vlasništvu više lica, između ostalih supruge i tasta osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu, šume i livade, ukupne površine 3.004 m2, u mjestu Dobrota, opština Kotor, u formalnom vlasništvu P.D., a stvarnom vlasništvu osuđenog, šume i građevinsku parcelu, ukupne površine 3.000 m2, u mjestu Dobrota, opština Kotor, u formalnom vlasništvu advokata D.D., a stvarnom vlasništvu osuđenog, šumu i nepokretnosti, ukupne površine 1.641 m2, u mjestu Kavač, opština Kotor, u formalnom vlasništvu lica D.J., a stvarnom vlasništvu osuđenog, zemljište površine 1.092 m2, u mjestu Kavač, opština Kotor, u svojini osuđenog, dvorište površine 188 m2, u mjestu Škaljari, opština Kotor, susvojina ½ T.Z., supruge osuđenog, nepokretnosti u Herceg Novom, u formalnom vlasništvu majke osuđenog, a stvarnom njegovom vlasništvu, nepokretnosti u mjestu Bogišići, opština Tivat, ukupne površine 18.113 m2, u formalnom vlasništvu V.J., a stvarnom vlasništvu osuđenog i dva specijalna putnička vozila „Mercedes G500“, u formalnom vlasništvu D.M., a stvarnom vlasništvu osuđenog.

- 7. oktobra 2026. godine Specijalno državno tužilaštvo je Višem sudu u Podgorici, podnijelo zahtjev za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću od

M.V. Zahtjevom se traži da sud od osuđenog trajno oduzme nepokretnosti – stambene zgrade, stanove, poslovne prostore, dvorišta, bazen, vinograd i dr., ukupne površine od najmanje 19.131 m2, u Podgorici i Nikšiću i pokretnu stvar – skupocjeno blindirano putničko vozilo i to: porodičnu stambenu zgradu sa dvorištem, ukupne površine 561 m2, u Podgorici, u mjestu Doljani, u svojini osuđenog, stambeni prostor površine 69 m2, u Podgorici, u formalnom vlasništvu majke osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu, stambeni prostor površine 74 m2, u Podgorici, u formalnom vlasništvu sestre osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu, dva poslovna prostora, ukupne površine 90 m2, u Podgorici, Hercegovačka ulica, u formalnom vlasništvu G.Č., a stvarnom vlasništvu osuđenog, vinograd površine 450 m2, u Podgorici, u naselju Donja Gorica, u svojini osuđenog, stambene objekte i bazen, u Podgorici, u mjestu Bioče, čija izgradnja nije evidentirana u katastru nepokretnosti, u stvarnom vlasništvu osuđenog, livadu I klase, površine 504 m2, u Podgorici, u mjestu Doljani, u svojini osuđenog, stambenu zgradu koja obuhvata dva jednosobna i jedan dvosoban stan, sa dvorištem, livade i pašnjake, ukupne površine 6.853 m2, u Nikšiću, u mjestu Povija, u formalnom vlasništvu tašte osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu, šume, ukupne površine 10.530 m2, u Nikšiću, u mjestu Bogetići, u formalnom vlasništvu tašte osuđenog, a njegovom stvarnom vlasništvu i blindirano – specijalno putničko vozilo „Audi A8“ 6.3. W12 Quattro.

- Specijalno državno tužilaštvo je Višem sudu u Podgorici, u zakonskom roku, podnijelo zahtjev za trajno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću od S.K., I.B. i D.K. Zahtjevom se traži da sud od osuđenih trajno oduzme nepokretnosti – stambene zgrade, stanove i kuće, dvorišta i dr., ukupne površine od najmanje 10.399 m2, u Kotoru, Tivtu, Budvi, Cetinju i Podgorici i to: porodičnu stambenu zgradu sa dvorištem, koja obuhvata tri stana i garažu, ukupne površine 404 m2, u Kotoru, u mjestu Dobrota, u svojini osuđenog S.K., porodičnu stambenu zgradu, koja obuhvata dva stana, dvije pomoćne zgrade, pašnjak, livadu i njivu, ukupne površine 5.544 m2, u Kotoru, u mjestu Škaljari, u svojini osuđenog S.K., porodičnu stambenu zgradu sa dvorištem, ukupne površine 229 m2, u Kotoru, u mjestu Dobrota, u susvojini osuđenog S.K., dva stana, ukupne površine 138 m2, u Tivtu, u svojini osuđenog S.K., osam stanova, u stambenoj zgradi u Budvi, ukupne površine 406 m2, u svojini osuđenog S.K., kuću u Cetinju, u mjestu Njeguši, koja nije upisana u katastru nepokretnosti, u svojini osuđenog S.K., šume ukupne površine 1.505 m2, u Herceg Novom, u mjestu Radovanići, u formalnom vlasništvu drugog lica, a u stvarnom vlasništvu osuđenog S.K., stan, površine 120 m2, u Kotoru, u mjestu Dobrota, u svojini osuđenog I.B., zgrade, garaže, dvorište i šume, ukupne površine 1.602 m2, u Kotoru, u mjestu Kavač, u susvojini osuđenog D.K., dva stana sa tri garaže, ukupne površine 301 m2, u Kotoru, u mjestu Kavač, u svojini osuđenog D.K. i stan površine 93 m2, sa garažom, površine 57 m2, u Podgorici, u formalnom vlasništvu drugog lica, a stvarnom vlasništvu osuđenog D.K.

Posmatrano zbirno, podaci pokazuju da zahtjevi za trajno oduzimanje imovinske koristi u izvještajnom periodu obuhvataju širok spektar imovine – od motornih vozila i luksuznih pokretnih stvari do stambenih i poslovnih objekata, zemljišta i druge nepokretne imovine značajne vrijednosti. Pored toga, treba imati u vidu da trajno oduzimanje imovine pretpostavlja postojanje pravosnažne presude, te da je postupanje SDT-a, odnosno broj podnijetih zahtjeva, značajno uslovljen i tim faktorom.

4.3 Trajno oduzimanje imovine

Trajno oduzimanje imovine predstavlja završni i najvažniji cilj finansijskih istraga, jer podrazumijeva konačno oduzimanje imovinske koristi za koju je utvrđeno da je stečena kriminalnom aktivnošću. Za razliku od privremenih mjera obezbjeđenja, čija je svrha očuvanje imovine do okončanja krivičnog postupka, trajno oduzimanje predstavlja konačni pravni i institucionalni odgovor države na ekonomsku korist koju pojedinci ili organizovane grupe ostvaruju kriminalnom aktivnošću. Upravo kroz ovaj institut država ostvaruje puni efekat politike „oduzimanja dobiti od kriminala“, šaljući jasnu poruku da kriminal ne može biti izvor zadržavanja imovine i ekonomske koristi.

Iako podaci u ovom izvještaju ukazuju na kontinuirani rast broja finansijskih istraga, sve češće određivanje privremenih mjera obezbjeđenja i značajan obim privremeno oduzete imovine, trajno oduzimanje imovine i dalje ostaje najslabija karika u ukupnom lancu sprovođenja finansijskih istraga u Crnoj Gori. Uočljiva je izražena disproporcija između vrijednosti i obima imovine koja je obuhvaćena finansijskim istragama i privremenim mjerama, sa jedne strane, i obima imovine koja je pravosnažno trajno oduzeta, sa druge. Razlozi za takvo stanje su višestruki i proizlaze kako iz složenosti samog instituta trajnog oduzimanja, tako i iz procesnih i institucionalnih ograničenja.

Prema podacima koje je CeMi dobio u pripremi ove analize od strane Vrhovnog suda, u periodu 2023-2025 donijeto je jedno nepravosnažno rješenje o trajnom oduzimanju imovine, u predmetu oznake Kvs. br. 824/24, dok su u postupcima oznaka Kvs. br. 560/23 and 834/25 postupci trajnog oduzimanja imovine i dalje u toku. Vrhovni sud je u odgovoru po zahtjevu za slobodan pristup informacijama istakao da je u decembru 2023. godine, Viši sud u Podgorici, u predmetu oznake Kvs. br. 629/23, po presudi po osnovu sporazuma o priznanju krivice protiv dva okrivljena pravna lica zbog produženog krivičnog djela pranje novca iz čl. 268 stav 4 u vezi stava 3 i 1 u vezi čl. 49 Krivičnog zakonika Crne Gore u vezi čl. 5 Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, kojom su ta pravna lica oglašena krivim i izrečena im je kazna prestanka postojanja, trajno oduzeo imovinu – nepokretnosti u vrijednosti koja nije vještačena u sudskom postupku, ali postoje podaci koji mogu upućivati na zaključak da se radi o izuzetno vrijednoj imovini (višemilionska vrijednost).

U ovom dijelu analize treba dodati i jednu od najsvježijih informacija koja se nedavno pojavila, kroz saopštenje Specijalnog državnog tužilaštva Crne Gore, u kojoj je javnost informisana da je Apelacioni sud Crne Gore od 7. maja 2026. godine donio odluku po zahtjevu za trajno oduzimanje imovine Specijalnog državnog tužilaštva, kojom je od osuđenog trajno oduzeto putničko vozilo „Porsche Cayene“, 3.0, koje je registrovano na drugo lice. Prema informacijama iz Specijalnog državnog tužilaštva, vozilo je trajno oduzeto jer je utvrđeno da je stečeno kriminalnom aktivnošću i jer je osuđeni pravosnažno oglašen krivim za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Zaključna razmatranja

Analiza učinaka finansijskih istraga u Crnoj Gori u periodu 2023–2026. godine pokazuje da je u posmatranom periodu ostvaren vidljiv napredak u sprovođenju finansijskih istraga dok rezultati istih i dalje ostaju ograničeni. Posmatrano kroz normativni okvir, institucionalnu praksu i raspoložive statističke pokazatelje, može se zaključiti da su finansijske istrage u Crnoj Gori iz faze ograničene primjene prešle u fazu intenzivnije i sistematičnije upotrebe, naročito tokom 2025. godine.

Vidljiv je povećan broj pokrenutih finansijskih istraga na svim nivoima tužilačke organizacije. Od 2023. do kraja 2025. godine samo Specijalno državno tužilaštvo pokrenulo je ukupno 51 finansijsku istragu protiv 345 fizičkih i 7 pravnih lica, pri čemu je broj novih istraga više nego udvostručen – sa 12 u 2023. godini na 26 u 2025. godini. Posebno je značajno što se institut finansijskih istraga, koji je godinama bio dominantno vezan za rad Specijalnog državnog tužilaštva, počeo primjenjivati i u radu osnovnih i viših državnih tužilaštava, što predstavlja važan iskorak u pravcu šire institucionalne primjene ovog mehanizma. Tako na primjer, osnovna državna tužilaštva, koja tokom 2023. godine nijesu imala nijednu pokrenutu finansijsku istragu, tokom 2025. godine pokrenula su 32 finansijske istrage, što predstavlja jednu od najuočljivijih promjena u posmatranom periodu.

Donošenje Uputstva Vrhovnog državnog tužioca za sprovođenje finansijskog izviđaja, odnosno finansijske istrage iz marta 2025. godine predstavlja jednu od ključnih prekretnica u posmatranom periodu. Uputstvo je doprinijelo standardizaciji pristupa, boljoj koordinaciji unutar tužilačke organizacije na sprovođenju finansijskih istraga, uvođenju sistematičnijeg praćenja predmeta i jačanju svijesti kod državnih tužilaca da finansijske aspekte konkretnog krivičnog predmeta moraju razmatrati već u najranijim fazama krivičnog postupka.

Kada je riječ o konkretnim učincima finansijskih istraga u Crnoj Gori, posebno se izdvaja unaprjeđenje rezultata u primjeni privremenih mjera obezbjeđenja imovine. U periodu obuhvaćenom analizom evidentiran je značajan porast broja predmeta u kojima su određivane mjere zabrane raspolaganja nepokretnostima, blokade novčanih sredstava, privremenog oduzimanja pokretne imovine, kao i drugih mjera koje se odnose na akcije, udjele i imovinska prava. Tako je, na primjer, vrijednost zaplijenjenih novčanih sredstava kod poslovnih banaka porasla sa 6,18 miliona eura u 2023. godini na 49,39 miliona eura u 2024. godini, da bi u 2025. godini dostigla više od 69 miliona eura, uz dodatna sredstva blokirana u stranim valutama. To znači da je za svega dvije godine vrijednost privremeno blokiranih novčanih sredstava povećana više od jedanaest puta. Jednako je značajan i obim privremeno oduzete pokretne imovine. Samo tokom 2025. godine privremeno je oduzeto 100 vozila i drugih prevoznih sredstava, uključujući putnička vozila, motocikle, prikolice, jahtu i skuter za vodu, kao i 34 luksuzna ručna sata, veća količina oružja i municije. Kada je riječ o nepokretnostima, tokom 2025. godine prijedlozi za privremene mjere obezbjeđenja odnosili su se na ukupno 1,9 miliona m² nepokretnosti. Sudovi u velikom procentu prihvataju prijedloge državnog tužilaštva za određivanje privremenih mjera obezbjeđenja, što potvrđuje kvalitet pripremljenih prijedloga i osnovanost finansijskih istraga koje im prethode.

Istovremeno, analiza jasno pokazuje da sistem i dalje bilježi izražen nesklad između rezultata ostvarenih u fazi privremenog obezbjeđenja imovine i rezultata u oblasti trajnog oduzimanja

imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Uprkos rastu broja finansijskih istraga i povećanju vrijednosti imovine obuhvaćene privremenim mjerama, broj pravosnažno okončanih postupaka trajnog oduzimanja ostaje ograničen. Trajno oduzimanje imovine i dalje predstavlja najslabiju kariku u ukupnom sistemu sprovođenja finansijskih istraga u Crnoj Gori.

Na potrebu unaprjeđenja bilansa rezultata u oblasti trajnog oduzimanja imovine u kontinuitetu ukazuje Evropska unija. U Izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru za 2025. godinu konstatovano je da rezultati u oblasti trajnog oduzimanja imovine i dalje ostaju ograničeni i da je neophodno dalje jačanje prakse u ovoj oblasti. Evropska komisija posebno naglašava potrebu uspostavljanja uvjerljivog i dosljednog bilansa rezultata u oduzimanju i konačnoj konfiskaciji imovine stečene kriminalnom aktivnošću, uz dosljednu primjenu finansijskih istraga radi pronalaženja, identifikacije i oduzimanja prihoda stečenih kriminalom. Trajno oduzimanje imovine ima i poseban značaj u kontekstu završetka pregovaračkog procesa Crne Gore, budući da je upravo u okviru završnih mjerila za Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost – jedan od ključnih zahtjeva Evropske unije uspostavljanje mjerljivih i održivih rezultata u oblasti zapljene i trajnog oduzimanja imovine, što u ovom trenutku izgleda teško ostvarivo ukoliko uzmemo u obzir skromne učinke u dijelu trajnog oduzimanja imovine u prethodnom periodu.

Iz tog razloga, razvoj učinaka u sistemu trajnog oduzimanja imovine ostaje jedan od ključnih prioriteta u narednom periodu. Napredak ostvaren u segmentu finansijskih istraga i privremenog obezbjeđenja imovine predstavlja važan temelj, ali će stvarni efekti borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije u punoj mjeri biti potvrđeni tek kroz jačanje rezultata u oblasti pravosnažnog trajnog oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću.

Preporuke za unaprjeđenje sistema finansijskih istraga i oduzimanja imovine u Crnoj Gori

Na osnovu nalaza ove analize, mogu se definisati sljedeće preporuke usmjerene na dalje unaprjeđenje sistema finansijskih istraga i oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću u Crnoj Gori:

- **Intenzivirati rad na predmetima trajnog oduzimanja imovine kao ključni prioritet u procesu pristupanja EU**

Potrebno je staviti poseban fokus na unaprjeđenje rezultata u oblasti trajnog oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom aktivnošću. Evropska unija posebno insistira na uspostavljanju bilansa ostvarenih rezultata (track record) pokretanja paralelnih finansijskih istraga u predmetima organizovanog kriminala, korupcije, privrednog kriminala i pranja novca, uz njihovo efikasno povezivanje sa postupcima oduzimanja imovinske koristi. Ovo pitanje ima poseban značaj u kontekstu ispunjavanja završnih mjerila u okviru Poglavlja 24 i ostaje jedan od ključnih pokazatelja napretka Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

- **Ojačati praksu pokretanja paralelnih finansijskih istraga u predmetima visokog rizika**

Potrebno je dodatno ojačati praksu pokretanja finansijskih istraga paralelno sa krivičnim istragama u predmetima organizovanog kriminala, visoke korupcije, pranja novca i privrednog kriminala. Finansijska istraga ne bi trebalo da bude tretirana kao izuzetak ili naknadna

aktivnost u postupku, već sastavni dio tužilačke strategije od najranije faze izviđaja, posebno u predmetima visokog rizika. Posebnu pažnju treba usmjeriti na dosljednu primjenu Uputstva Vrhovnog državnog tužioca iz 2025. godine i uspostavljanje prakse na nivou svih tužilaštava shodno kojoj će se finansijske komponente procjenjivati u svakom predmetu gdje postoji potencijal za sticanje nezakonite imovinske koristi.

- **Jačati specijalizovane kadrovske kapacitete tužilaštava za sprovođenje finansijskih istraga**

Dalji razvoj sistema zahtijeva jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta državnih tužilaštava, posebno kroz angažovanje savjetnika ekonomsko-finansijske struke kao stalne podrške radu državnih tužilaca. Kompleksnost finansijskih istraga zahtijeva multidisciplinarni pristup koji prevazilazi isključivo krivičnopravnu ekspertizu. Potrebno je sistemski planirati zapošljavanje finansijskih analitičara, računovođa i eksperata za finansijsku forenziku u tužilaštvima, naročito izvan Specijalnog državnog tužilaštva.

- **Uspostaviti jedinstven sistem statističkog praćenja finansijskih istraga i oduzete imovine**

Jedan od izazova u analizi učinaka finansijskih istraga odnosi se na ograničenu dostupnost i neujednačenost podataka. Potrebno je razviti jedinstvenu metodologiju evidencije i izvještavanja o finansijskim istragama, privremenim mjerama obezbjeđenja, podnesenim zahtjevima za trajno oduzimanje i pravosnažno oduzetoj imovini na nivou svih tužilaštava i sudova. Ovako osmišljen sistem praćenja efekata sprovođenja finansijskih istraga omogućio bi preciznije mjerenje rezultata i transparentnije izvještavanje prema javnosti i zainteresovanim međunarodnim organizacijama (EU, Savjet Evrope, OSCE itd.).

- **Nastaviti sa organizacijom specijalizovanih obuka o finansijskim istragama za tužioce, sudije i policijske službenike**

Kroz aktivnosti Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, potrebno je obezbijediti kontinuirane i praktično orijentisane obuke za sve institucije uključene u sprovođenje finansijskih istraga i oduzimanje imovine. Poseban fokus treba staviti na teme koje uključuju informacije o standardima EU u postupcima finansijskih istraga, finansijsku forenziku, analizu novčanih tokova, finansijske istrage u postupcima koji uključuju međunarodnu pravnu pomoć, korišćenje finansijsko-obavještajnih podataka itd.

CENTAR ZA MONITORING I ISTRAŽIVANJE

oktobar 2026.